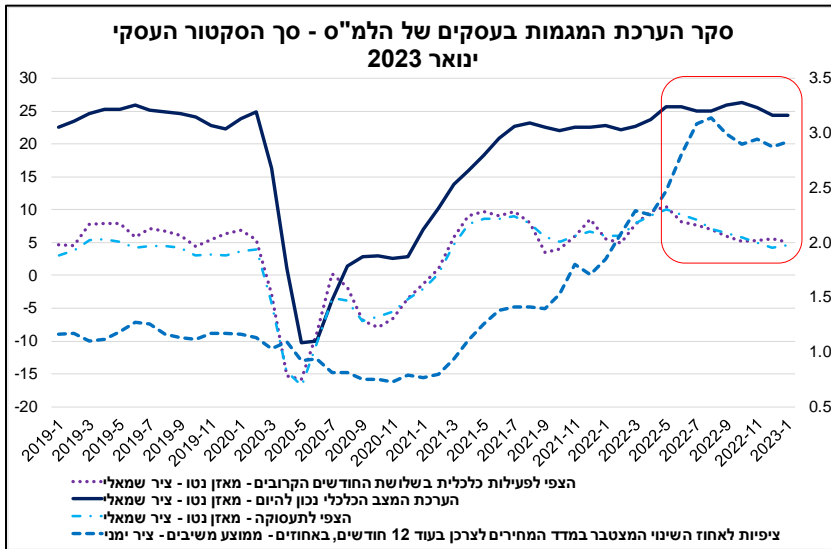

08/02/2023

השבוע במאקרו

סקר המגמות בעסקים: המשך התרחבות בעת הנוכחית, תוך התמתנות בציפיות לפעילות בחודשים הקרובים

סקר המגמות בעסקים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) לחודש ינואר 2023, מצביע על הערכת החברות בסקטור העסקי המקומי להתרחבות הפעילות הכלכלית בעת הנוכחית, תוך האטה מסוימת בקצב. זאת, במקביל להיחלשות הציפיות לפעילות בחודשים הקרובים.

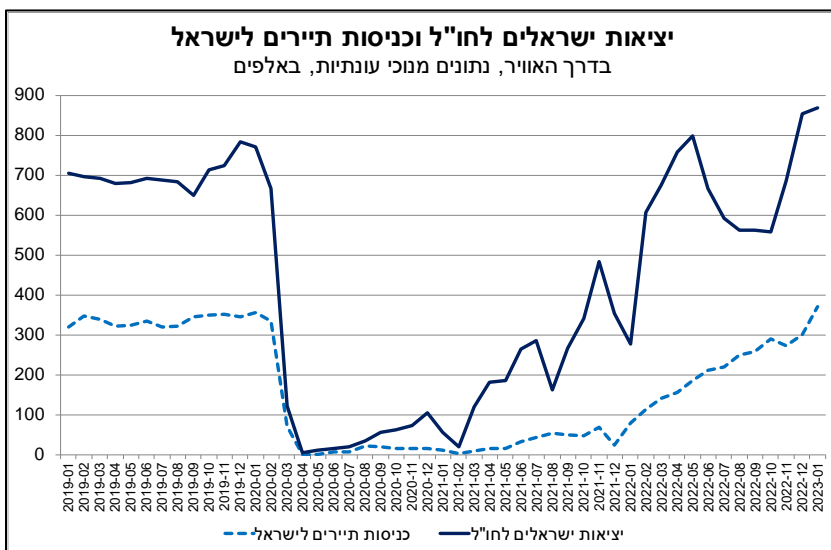
בתרשים המצורף מוצגים ממצאים נבחרים מתוך הסקר לחודש ינואר. ממצאי הסקר מלמדים כי מאזן הנטו (כלומר, ההפרש המשוקלל בין אחוז מנהלי החברות אשר דיווחו על הטבה במצב לבין אחוז מנהלי החברות אשר דיווחו על הרעה) של כלל הסקטור העסקי לגבי מצב החברה בעת הנוכחית (המצב הכלכלי נכון להיום) מצוי בסביבה בה היה ערב פרוץ משבר הקורונה, אך הינו במגמת ירידה מסוימת בחודשים האחרונים. נציין כי מגמה זו מאפיינת את מרבית ענפי הפעילות.

רכיבי הציפיות של החברות בסקטור העסקי – הציפיות לפעילות הכלכלית והצפי לתעסוקה – מצויים במגמת ירידה בחודשים האחרונים, אולם רמתם הנוכחית מצויה בסביבה דומה לזו שהייתה לפני פרוץ משבר הקורונה. כמו כן, נציין כי מגבלת המחסור בעובדים מצויה במגמת ירידה במרבית הענפים.

מגמות אלה, מתיישבות עם ההערכות להאטת קצב התרחבות הפעילות הכלכלית השנה בארץ ובמיוחד בעולם המפותח, בדגש על שותפות הסחר העיקריות של ישראל. זאת, בין היתר, על רקע העלייה החדה בסביבת הריבית והאינפלציה העולמית והמקומית. בהקשר זה, נציין כי ממצאי הסקר מלמדים שציפיות האינפלציה ל-12 החודשים הקרובים מצויות בחודשים האחרונים סביב הגבול העליון של יעד יציבות המחירים, דהיינו סביב 3%. מדובר בסביבת ציפיות מעט גבוהה ביחס לציפיות האינפלציה לשנה קדימה משוק ההון.

לסיכום, מדדי הסנטימנט של הסקטור העסקי מצביעים על המשך התרחבות, תוך התמתנות בציפיות לפעילות בחודשים הקרובים. בסך הכול, מדובר בתון אשר תומך בהמשך תהליך העלאת הריבית מצד בנק ישראל, אך בעוצמה פחותה. להערכתנו, בישיבה הקרובה (20.02.23) צפויה העלאת ריבית של 25 נ"ב לרמה של 4.00%. תתכן העלאה נוספת מעבר לכך, זאת במידה וההתפתחויות הכלכליות, כמו לדוגמה האצת היחלשות של השקל, לא יעלו בקנה אחד עם התכנסות חזרה ליעד יציבות המחירים.

בינואר 2023 היקפי כניסות התיירים ויציאות ישראלים עברו את רמתם בתקופה המקבילה לפני התפרצות הקורונה

נתוני הלמ"ס מלמדים כי בחודש ינואר 2023 היקף היציאות של ישראלים לחו"ל (בדרך האוויר, נתונים ממוינים עונתיים) הסתכם בכ-867.6 אלף. היקף זה משקף עלייה בשיעור של כ-1.7% בהשוואה לחודש הקודם, והינו גבוה פי 3 בהשוואה לינואר אשתקד, אשר הושפע לשלילה ממשבר הקורונה.

כניסות התיירים לישראל (בדרך האוויר, נתונים ממוינים עונתיים) הסתכמו בהיקף של כ-369.6 אלף בחודש ינואר 2023, המשקף עלייה בשיעור של 22.9% ביחס לחודש הקודם, וגבוה כמעט פי 4 בהשוואה לינואר אשתקד. אז הרמה של כניסות התיירים הייתה עדיין זניחה, בין השאר, מפאת המגבלות שחלו על כניסת התיירים (מבוגרים מחוסנים בלבד, סיווג מדינות לפי צבעים על בסיס התחלואה וכו').

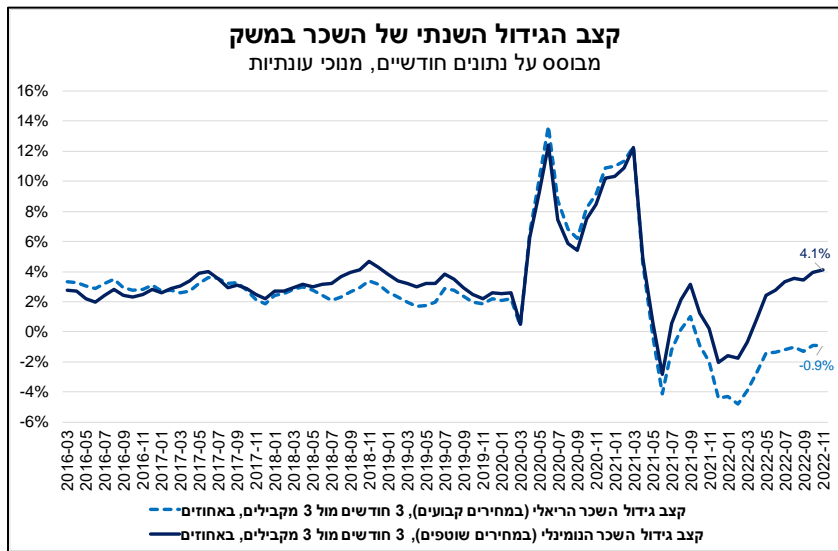
נתוני תנועת התיירים בראשית השנה מפתיעים לטובה ומצביעים על המשך ההתאוששות מהשלכות מגפת הקורונה. נתוני כניסות התיירים ויציאות הישראלים לחו"ל עלו בחודשים האחרונים, ובחודש ינואר 2023 היו גבוהים בהשוואה לינואר 2020 (חודש הפעילות המקביל, האחרון, לפני התפרצות הקורונה). יתרה מכך, ביצועים אלו מגיעים למרות תנאי רקע כלכליים המכבידים על צריכה פרטית בכלל, וצריכת שירותי תיירות בפרט, ומכאן ההפתעה. כך לדוגמה, מדד אמון הצרכנים בישראל מצוי ברמה נמוכה בהשוואה היסטורית, עובדה אשר תומכת דווקא בהאטת הצריכה הפרטית, לרבות הצריכה של שירותי תיירות בחו"ל. למעשה, אינדיקטורים נבחרים לצריכה הפרטית, דוגמת הרכישות בכרטיסי אשראי, כבר מצביעים על התמתנות של זו בעת האחרונה.

נוסף על כך, לפי מדד המחירים לצרכן, מחירי ההוצאות על נסיעות לחו"ל ברביעי הרביעי של 2022 היו גבוהים בכ-8% בהשוואה לרביעי המקביל בשנת 2019, עובדה התומכת גם היא בהתמתנות של יציאות הישראלים לחו"ל. מובן כי תנאי הרקע הגלובליים מכבידים על הביקוש לתיירות נכנסת לישראל, שכן במדינות המקור המרכזיות מדדי אמון הצרכנים מצויים גם הם ברמה נמוכה, וכוח הקנייה של משקי הבית נשחק.

ניתן לשער כי אחד ההסברים האפשריים לעלייה בתנועת התיירים אל ומחוץ לישראל בחודשים האחרונים הינו אי המיצוי של השפעת הביקוש שהצטבר במהלך מגפת הקורונה. כזכור, פתיחת הגבולות הבינלאומיים (בישראל ובעולם) הייתה בין הצעדים האחרונים שנקטו ממשלות ברחבי העולם, במסגרת הליך הסרת המגבלות על הפעילות הכלכלית שהוצבו בתקופת הקורונה, כך שסביר שההשפעה משחרור הביקושים שהצטברו בתקופת הקורונה תורגש גם בימים אלו. יש לציין כי, ככל הנראה, השפעה שכזו נרשמה גם בצריכת שירותי פנאי ובלוי, כמשתקף מנתוני הרכישות בכרטיסי אשראי של קבוצה זו.

במבט קדימה, כאשר ההשפעה החיובית של שחרור הביקושים שהצטברו תחלוף, צפויה תנועת התיירים אל ומחוץ לישראל להאט, וזאת בשל הסביבה המקרו כלכלית הנוכחית הכוללת אינפלציה גבוהה, השווקת את כוח הקנייה של משקי הבית (ראה/י הרחבה בפסקה הבאה); עלייה בסביבת הריבית, שמכבידה, בין היתר, על האשראי הצרכני; אמון צרכנים נמוך; ועוד.

השכר הריאלי ממשיך להישחק, עקב צמיחת השכר הנומינלי בקצב איטי יותר מהאינפלציה

בחודש נובמבר 2022 השכר הנומינלי הממוצע בכלל המשק עמד על כ-12,295 ₪ (נתונים מנוכי עונתיות, במחירים שוטפים), כך על-פי נתוני הלמ"ס. מדובר בנתון המשקף ירידה של כ-0.2% בהשוואה לחודש הקודם, אך הינו גבוה בכ-4.6% בהשוואה לנובמבר 2021.

השכר הריאלי (במחירים קבועים), שמתחשב בשיעור העלייה של מדד המחירים לצרכן, ירד בשיעור של כ-0.5% הן לעומת החודש הקודם והן לעומת החודש המקביל ב-2021. כלומר, השכר הנומינלי במשק אמנם ממשיך לעלות, אך בקצב נמוך משיעור האינפלציה, התפתחות אשר שוחקת את ההכנסות של ציבור המועסקים בישראל.

כפי שניתן לראות בתרשים המצורף, קצב הגידול השנתי (שנמדד לפי שלושה חודשים מול שלושה מקבילים) של השכר הנומינלי מצוי במגמת עלייה, והגיע בחודש נובמבר לכ-4.1%. זאת, בעיקר על רקע עליית השכר בסקטור העסקי, שצומח בקצב שנתי של כ-5.5%, זאת לעומת שיעור גידול נמוך משמעותית, של כ-1.5%, בסקטור הציבורי. בהקשר זה, נציין כי השכר (הנומינלי) בסקטור הציבורי צפוי לעלות בחודשים הקרובים, במסגרת גיבוש הסכמי שכר חדשים מול הממשלה החדשה. התפתחות זו, לצד המשך עליית השכר הנומינלי בסקטור העסקי, מהווה גורם אשר עשוי לתרום ללחצים אינפלציוניים בהמשך הדרך.

בנוסף, מהתרשים עולה כי הפער בין קצב הגידול השנתי של השכר הנומינלי (4.1%) לבין קצב הגידול השנתי (השלילי) של השכר הריאלי (-0.9%), עומד על כ-5%, ומשקף בקירוב את שיעור האינפלציה (השנתית) בשלהי 2022. נציין כי הפער התרחב בחודשים האחרונים לרמה חריגה בהשוואה לעבר, כמו גם ההימצאות של שיעור גידול השכר הריאלי בתחום השלילי. לאור תחזיתנו כי האינפלציה השנתית מצויה בעת הנוכחית בסביבת שיא, נראה כי פער זה צפוי להצטמצם בהדרגה בחודשים הקרובים. במבט כולל, הירידה הריאלית בהכנסתם של משקי הבית (מעבודה) מכבידה על מצבם הכלכלי, וצפויה להתבטא בהתמתנות קצב התרחבות הצריכה הפרטית. במבט קדימה, אנו מעריכים כי הצריכה הפרטית צפויה לצמוח בשיעור של כ-3.7% במהלך שנת 2023, זאת לאחר אומדן צמיחה (של לאומי) של כ-7.0% בסיכום 2022, וצמיחה של 11.1% בשנת 2021.

כתבו: יניב בר וגילי בן אברהם

לתגובות, הערות והארות: ניתן לפנות ליניב בר, ראש תחום כלכלה, בנק לאומי
דואר אלקטרוני: yaniv.bar@bankleumi.co.il, טלפון: 076-8858970